

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพและปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์

WAYS FOR EMPOWERMENT AND ITS SUPPORTIVE FACTORS IN PRECEPTORS' PERFORMANCE OF DUTY

พระครูถาวรกิจจารักษ์ * พระสุธีธรรมาวุธ ** ประพนธ์ ศุภษร ***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ ศึกษาจากเอกสาร และสัมภาษณ์ด้วยการสัมภาษณ์ สทนากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 43 รูป/คน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัย โดยการพรรณนา ผลวิจัยพบว่า พระอุปัชฌาย์ต้องให้การอุปสมบทถูกต้องตามพระธรรมวินัย และกฎระเบียบมหาเถรสมาคม เมื่ออุปสมบทแล้ว ต้องอบรมดูแลสัทธิวิหาริก การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ต้องมีความเข้าใจเขต จริยา การละเมิดจริยา และการระงับการปฏิบัติหน้าที่ และวิธีประณามสัทธิวิหาริก ปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีปัญหาเพิ่มขึ้น การคัดสรรกุลบุตรที่จะเข้ามาบวช ไม่ชัดเจนทำให้กุลบุตรที่จะบวชต้องคำขานนาคไม่ได้ พิธีกรรมที่ยังไม่ถูกต้อง หลังจากบวชแล้วพระอุปัชฌาย์ไม่มีเวลาอบรมดูแลให้การศึกษาแก่สัทธิวิหาริก ซึ่งมอบหมายให้เจ้าอาวาส ดูแลแทน การออกหนังสือสุทธิ การส่งบัญชีสัทธิวิหาริก พระอุปัชฌาย์บางรูปไม่ชำนาญในเรื่องการทำเอกสาร

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพและปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ ซึ่งพระอุปัชฌาย์ต้องให้การอบรมดูแล การขัดเกลาความประพฤติ การปกครองตามหลักพระธรรมวินัย กฎระเบียบมหาเถรสมาคม ให้การสงเคราะห์ดูแลรักษาพยาบาลสัทธิวิหาริกและอันตเวทสิกเมื่ออาพาธ ตลอดจนให้การสงเคราะห์พุทธศาสนิกชน ด้วยหลักธรรมในการดำเนินชีวิต และปัจจัย 4 ในการอยู่อาศัย ดังนั้น ควรมีการประเมิน และติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในภายหลัง และดำเนินอบรมให้ความรู้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

* หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย natesung_nern@outlook.co.th

** ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำสำคัญ : แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพ, ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่, พระอุปัชฌาย์

ABSTRACT

This research article with the purpose of the research. 1) to study the action of a preceptor in Buddhism. 2) to study the problems and obstacles in the functioning of the Preceptor of the province. And 3) to study ways of enhancing performance. And environmental factors contributing to the performance of the preceptor. This research is qualitative research. Study Documents With interviews and field research. Focus group discussion 43 / person, and then analyzed. And presented the findings to portray.

The research found that Preceptor ordination must be discipline. And regulatory Sangha Association Then, when the ordination Training must take care Sattiwiharik The duties of the preceptor must have understood the abuse Janet Janet. And suspension of duties And condemned Sattiwiharik Current social conditions have changed. The problems increase Selection of a good son to his ordination. Do not make clear good son to recite Kannac not ordained. The ritual is not yet valid After ordination, then preceptor training time to educate Sattiwiharik care. The abbot assigned to oversee the issuance of net books. Sending account Sattiwiharik Preceptor some amateurish in the document.

Approach to enhance performance and environmental factors contributing to the performance of the preceptor. The preceptor training required to care. Refined demeanor The ruling by the Book of Discipline. Rules of the Supreme Sangha Providing relief and care Sattiwiharik Aanetwasik when ill. As well as provide relief Buddhists With the principles of life and living in the four factors should be evaluated. And monitoring the performance of the preceptor later. And conducted workshops to educate periodically to perform the duties of a preceptor more effective in the modern era has changed.

Keywords : Approach to enhance performance, Factors contributing to the duty, preceptor

1. บทนำ

พระอุปัชฌาย์มีบทบาท และหน้าที่สำคัญต่อกระบวนการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาบรรพชาอุปสมบท ถ้าพระอุปัชฌาย์เป็นผู้ที่ย่อหย่อนปล่อยปละละเลย ขาดความรู้ หรือขาดความเข้มงวด ให้การบรรพชาอุปสมบทโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การบรรพชาอุปสมบทให้กับบุคคลที่ขาดคุณสมบัติ ถือว่าเป็นการทำลายความเลื่อมใสความศรัทธา มัวหมองแก่พระพุทธศาสนา เป็นปัญหาจากบทบาทหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ที่ขาดความรับผิดชอบ หรือปล่อยปละละเลยต่อการอบรมสั่งสอนสัทธินิหาริก หรืออันตเวาสิกในความปกครองของพระอุปัชฌาย์ ดูแลรับผิดชอบ และช่วยฝึกสอนอบรมให้การศึกษาแก่สัทธินิหาริก เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติ (พระราชมุนี (ป.อ.ปยุตโต, 2542) พระอุปัชฌาย์ คือ พระภิกษุผู้ได้รับมอบหมายจากพระพุทธเจ้าให้เป็นผู้ดูแลรักษามารยาทการห่มผ้า การฉัน และความประพฤติ ตลอดข้อวัตรปฏิบัติทุกอย่างของสัทธินิหาริก (วิ.ม. (ไทย) 4/81/72) ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันและวางกฎระเบียบให้แก่ผู้ที่อุปสมบทเข้ามาในพระพุทธศาสนา เพื่อความดำรง ตั้งมั่นของพระพุทธศาสนา

พระอุปัชฌาย์มีหน้าที่ทั้งตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ และมีหน้าที่ตามระเบียบมหาเถรสมาคม ซึ่งพระอุปัชฌาย์จะต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง และรอบคอบดังที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ), 2541) ได้กล่าวว่า พระอุปัชฌาย์มีหน้าที่สำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นต้องเข้มงวดกวดขันกับคนที่จะเข้ามาบวช ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ทันสถานการณ์บ้านเมือง พระอุปัชฌาย์ต้องยึดหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) พระธรรมวินัย 2) กฎมหาเถรสมาคมฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2536) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ตลอดจนมติเกี่ยวกับพระอุปัชฌาย์ และ 3) กฎหมายบ้านเมืองโดยเฉพาะกฎหมายมหาเถรสมาคม ถ้ามีการละเมิด พระอุปัชฌาย์จะต้องได้รับโทษทางกฎหมายด้วย นอกเหนือจากโทษทางพระธรรมวินัยที่มีอยู่ ดังนั้น พระอุปัชฌาย์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา

พระอุปัชฌาย์ต้องมีความเข้าใจสถานการณ์ทางโลก กฎหมาย และปัญหาของชาติบ้านเมือง ในกฎหมายมหาเถรสมาคมฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2536) ว่าด้วย การแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ ก็ได้กำหนดหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ไว้ว่า พระอุปัชฌาย์มีหน้าที่ให้บรรพชาอุปสมบทได้เฉพาะในเขตที่ตนรับผิดชอบ และเฉพาะภายในเขตการปกครองคณะสงฆ์ที่ตนมีหน้าที่ดูแลเท่านั้น เมื่อให้บรรพชาอุปสมบทแก่สัทธินิหาริกรูปใดแล้ว ต้องมีหน้าที่เป็นการอุทิศปกครองดูแล สั่งสอนสัทธินิหาริกให้ดำรงอยู่ในสัมมาปฏิบัติ ต้องชวนช่วยให้รับการศึกษา และต้องออกหนังสือสุทธิให้ ถ้าสัทธินิหาริกมีพรรษาไม่ครบ 5 พรรษา จะไปอยู่ที่วัดอื่น ถ้าหากพระอุปัชฌาย์เห็นสมควรก็ให้สอบถามไปยังเจ้าอาวาสวัดนั้นเมื่อได้รับคำรับรองจากเจ้าอาวาสวัดนั้นสามารถปกครองดูแลสั่งสอนแทนได้ ต้องฝากเป็นลายลักษณ์อักษร และมอบการอุทิศให้เป็นผู้ปกครองดูแลสั่งสอนสัทธินิหาริกแทน (สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม, 2542) ปัจจุบันมีโรคเอดส์ โรคมะเร็ง เหล่านี้เป็นโรคที่ไม่ได้กล่าวไว้ในพระธรรมวินัย เมื่อเป็นแล้วไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ บุคคลที่เป็นโรคเอดส์ เมื่อบวชเข้ามาแล้ว ถ้าหากชาวบ้านรู้ว่าพระรูปนี้เป็นโรคเอดส์ ชาวบ้านอาจจะเข้าใจผิดว่า พระภิกษุรูปนี้ประพฤติผิดพระธรรมวินัย ทำการล่วงละเมิดศีล ทำตัวไม่เหมาะสมกับสมณสาธิต เมื่อบวชเข้ามาแล้วยังจะทำให้

สถาบันพระสงฆ์เสื่อมเสียทำให้เกิดปัญหา ความเสื่อมเสียแก่วัดและพระพุทธศาสนา ประพฤติผิดพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง พระภิกษุบางรูปเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองอย่างเปิดเผย มีพฤติกรรมกระทำความผิดเป็นผู้นำทางการเมือง มีผลกระทบต่อความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนทั้งทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจในพระสงฆ์ จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ เพราะเป็นปัญหาทำให้ความเคารพศรัทธาในพระสงฆ์ได้เสื่อมลง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษา และทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาของพระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปแล้ว ยังสืบอายุพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในพระพุทธศาสนา

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในจังหวัดนครราชสีมา

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพและปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 43 รูป/คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

4. ผลการวิจัย

4.1 การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในพระพุทธศาสนา

การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในพระพุทธศาสนา พระอุปัชฌาย์ มีความสำคัญต่อชีวิตของเป็นศิษยานุศิษย์ ให้การบรรพชาและอุปสมบท ให้การพึ่งพาด้วยบริวารและที่อยู่อาศัย ปกครองดูแลให้อยู่ในระเบียบวินัย ให้คำแนะนำสั่งสอน และอบรมพระธรรมวินัย มีการถืออุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์พึงถือสัทธิวิหาริกของตนเป็นเสมือนบุตร และสัทธิวิหาริกนับถืออุปัชฌาย์ของตนเป็นเสมือนบิดา ทั้งสองฝ่ายต่างก็จะต้องมีความเคารพยำเกรงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในพระธรรมวินัยตลอดไป ความหมายของพระอุปัชฌาย์ คือ พระเถระที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นประธานในการบรรพชาอุปสมบทและเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญ ในการให้การศึกษาสอดส่องโทษ ดูแลความประพฤติฝึกอบรมกวดขันเอาใจใส่สัทธิวิหาริกให้ดำรงอยู่ในพระธรรมวินัย ให้อยู่ในกรอบของศีลและมารยาทที่เรียบร้อย และคุ้มครองสัทธิวิหาริกให้มีความอบอุ่นเหมือนหนึ่งว่าเป็นลูกของตน พระอุปัชฌาย์ในการคัดเลือกกุลบุตรเข้าหมู่สงฆ์ การอบรมศึกษา และการปกครอง พระอุปัชฌาย์ ต้องมีคุณสมบัติตรงตามพระธรรมวินัย และตามกฎหมายมหาเถรสมาคมได้แก่ การแต่งตั้ง กระบวนการ

แต่งตั้ง และประเภทของพระอุปัชฌาย์ ได้แก่ พระอุปัชฌาย์สามัญ และพระอุปัชฌาย์วิสามัญ บทบาทหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ มีทั้งบทบาทที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และตามระเบียบมหาเถรสมาคม ดำเนินการอุปสมบทให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย อบรมดูแลสัทธิวิหาริกหลังจากให้บรรพชาอุปสมบท เขตพระอุปัชฌาย์ จริยาของพระอุปัชฌาย์ การละเมิดจริยาของพระอุปัชฌาย์ การระงับการปฏิบัติหน้าที่ และวิธีประณามสัทธิวิหาริก ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

4.2 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในจังหวัดนครราชสีมา

1) การคัดสรรอุปสัมปทาเปกษะ ปัจจุบันการอุปสมบทให้แก่อุปสัมปทาเปกษะนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดในพระธรรมวินัย และในกฎหมายมหาเถรสมาคม เนื่องจากพระอุปัชฌาย์ไม่เคร่งครัดต่อหลักพระธรรมวินัยที่เกี่ยวกับการอุปสมบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดสรรบุคคลผู้บรรพชาอุปสมบท ทำให้ได้ผู้ที่ไม่มีคุณภาพเข้ามาในพระพุทธศาสนา และสร้างปัญหาก่อให้เกิดวิกฤตศรัทธา ในปัจจุบันนิยมการอุปสมบทระยะสั้นตามประเพณี พระอุปัชฌาย์ไม่ค่อยให้ความสำคัญแก่การคัดสรรอุปสัมปทานเปกษะ จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ผู้บรรพชาอุปสมบทบางคนไม่สามารถกล่าวคำขออุปสมบทได้ด้วยตนเอง ทั้งๆ ที่ในกฎหมายมหาเถรสมาคมก็ได้กำหนดบังคับให้เป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งก็ตาม

2) การปกครองดูแล และอบรมสั่งสอนสัทธิวิหาริก สภาพโครงสร้างทางสังคม ทำให้พระอุปัชฌาย์ละเลยหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนสัทธิวิหาริก เนื่องจากติดภารกิจด้านการปกครองคณะสงฆ์ ปัญหานี้จึงเกิดจากพระอุปัชฌาย์ไม่ให้ความสำคัญแก่การปฏิบัติศาสนกิจและการสั่งสอนอบรม และดูแลสัทธิวิหาริกของตน

3) การสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา โดยการแนะนำแก่ผู้จะบวช พระอุปัชฌาย์สั่งสอนนาคพร้อมทั้งผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความศรัทธาในการบวช การเตรียมความพร้อมของนาคที่จะเข้ามาบวช ด้านเอกสารต่างๆ แนะนำในเรื่องข้อควรปฏิบัติเบื้องต้น การทอ่งคำขานนาคได้ด้วยตนเอง การตรวจสอบคุณสมบัติผู้จะบวช ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้านร่างกาย คือ การได้รับรองจากทางภาคราชการ ว่าเป็นผู้ที่ไม่มีโทษทางราชการ เป็นผู้มีคุณสมบัติทางด้านร่างกาย มีใบรับรองแพทย์ เป็นผู้ที่มีความพร้อมทางด้านจิตใจ คือ ความศรัทธาที่จะบวช ในขั้นตอนการทำอุปสมบทกรรม พระอุปัชฌาย์ต้องดูตามหลักพระธรรมวินัย ว่าบุคคลใดสามารถบวชได้ เช่น ไม่เป็นโรคเรื้อน ไม่เป็นโรคเอดส์ ไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ ไม่หนีราชการแผ่นดิน ไม่หนีคดีทางกฎหมายบ้านเมือง ได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ถ้าจะบวชเณรต้องช่วยกิจของตัวเองได้ ช่วยกิจพระพุทธศาสนาได้ ถ้าบวชพระต้องอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ ให้ผู้ปกครองนำบุตรมาพบพระอุปัชฌาย์ เพื่อทำความเข้าใจกันจึงกำหนดวันบวชให้ เน้นผู้จะบวชภูมิลำเนาต้องอยู่ในเขตพระอุปัชฌาย์ สอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร การอุปสมบทกรรม การทำพิธีสังฆกรรม ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด พระอุปัชฌาย์ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง ขั้นตอนการขอบรรพชา ขอไตรสรณคมณ์ ขอนิสาขอุปสมบทต่อหมู่สงฆ์ พระอุปัชฌาย์เผด็จสงฆ์ พระกรรมวาจาจารย์ อนุสาวนาจารย์สวดถูกต้อง ลงเวลาสำเร็จญัตติ การบอกอนุศาสน์ การออกหนังสือสุทธิ และการส่งบัญชีสัทธิวิหาริก

4) การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ต่อสัทธินิหาริกและอันเตวาสิก ด้านการปกครอง การดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย การประพฤติปฏิบัติของสัทธินิหาริก และอันเตวาสิกให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย พระอุปัชฌาย์จะใช้หลักของความเมตตาธรรม ยกย่องบุคคลที่ควรยกย่อง ตักเตือนบุคคลที่ควรตักเตือนตามธรรม และจักได้เป็นแบบอย่างที่ดีงามให้กับฆราวาสญาติโยม นำหลักการปกครองนี้ไปใช้ในสังคม ด้านการศึกษา พระอุปัชฌาย์จะส่งเสริมให้ศึกษาในพระธรรมวินัย ให้การสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร การศึกษาของพระภิกษุสามเณร แผนกสามัญศึกษาและการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และนักธรรม ช่วยเหลือให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม ด้านการสงเคราะห์ การสอนให้รู้จักเอาตัวรอดจากกิเลส ตัณหาต่างๆ นานาให้พ้นทุกข์ สงเคราะห์ช่วยให้เข้าถึงธรรมอย่างแท้จริง การสงเคราะห์ควรจะมีหลักที่ช่วยเหลือตนเองได้ คือ ทำให้รู้และสามารถช่วยตนเองได้มีผลยืนยาว และมีผลจริง ด้านการดูแลสุขภาพพยาบาล พระอุปัชฌาย์สั่งสอนให้สัทธินิหาริกและอันเตวาสิกให้ดูแลรักษาตนเอง โดยใช้หลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นการพิจารณาปัจจัย 4 ก่อนใช้ ขณะใช้ และหลังจากใช้สอย ดูแลตนเองให้เป็นผู้มีอาพาธน้อย พระอุปัชฌาย์จะต้องดูแลรักษาศิษย์ เมื่ออาพาธจะต้องชวนขวย พยาบาลจนหาย หรือมรณภาพ ถ้าตนไม่สามารถดูแลต้องมอบหมายให้ผู้อื่นดูแลแทน ห้ามทอดธุระเสีย

5) การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ด้านสงเคราะห์พุทธศาสนิกชน การสงเคราะห์ด้วยธรรมทานเป็นหน้าที่ของพระภิกษุโดยทั่วไปที่จะต้องประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิและปัญญา แนะนำสั่งสอนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และด้านวัตถุทาน พระอุปัชฌาย์เป็นผู้นำในการสร้างขวัญกำลังใจตามกำลังที่เหมาะสม สงเคราะห์แก่พุทธศาสนิกชนตามกำลังความสามารถ เพื่อเป็นที่พึ่งแก่ประชาชนผู้ให้ความอุปถัมภ์ค้ำจุนพระพุทธศาสนา

4.3 แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพและปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในสังคม

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ ประกอบด้วย ต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา ต่อสัทธินิหาริก และอันเตวาสิก ด้านบทบาทต่อการขัดเกลาความประพฤติ ด้านบทบาทต่อการขัดเกลาจิตใจ ด้านบทบาทต่อการศึกษาของสัทธินิหาริกและอันเตวาสิก ด้านบทบาทต่อการปกครองของสัทธินิหาริกและอันเตวาสิก ด้านบทบาทต่อการสงเคราะห์สัทธินิหาริกและอันเตวาสิก ด้านบทบาทต่อการพยาบาลสัทธินิหาริกและอันเตวาสิก การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ต่อการสงเคราะห์พุทธศาสนิกชน ด้านบทบาทต่อการสงเคราะห์พุทธศาสนิกชนด้านธรรมทาน และด้านบทบาทต่อการสงเคราะห์พุทธศาสนิกชนด้านวัตถุทาน

ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ ประกอบด้วย ด้านสภาพสังคม ปัจจุบัน คือ การปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด และการตรวจสอบบุคคลที่เข้ามาบวชด้วยกฎหมายบ้านเมืองอย่างรัดกุม ด้านประเพณีวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับประเพณีพิธีกรรม

ที่สอดคล้องกับพระธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง และด้านสภาพทางเศรษฐกิจ พระอุปัชฌาย์ควรมีเนื้อหาธรรมะในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แก่พระนวกะ

การแก้ไขปัญหาก็การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในสังคมไทย ประกอบด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระอุปัชฌาย์ ควรยึดหลักตามพระธรรมวินัย มาเป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติ พระอุปัชฌาย์ต้องมีความประพฤติดีมีความสามารถตามพระธรรมวินัย และทางปกครองชั้นเจ้าอาวาสขึ้นไป การปรับปรุงระบบการคัดสรรอุปสัมปทาเพิกชะกำหนดหลักเกณฑ์ที่ถือเอาพระธรรมวินัยเป็นหลัก คณะสงฆ์ควรมีระบบติดตามประเมินผล ควรจะมีการเก็บข้อมูลในส่วนจำนวนการให้อุปสมบทของพระอุปัชฌาย์แต่ละรูปเปรียบเทียบกับ การปกครองดูแล และให้การศึกษาสัทธินิการของพระอุปัชฌาย์ ควรพร้อมใจกันแก้ไขภาพลักษณ์ให้พระสงฆ์กลับมาเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ และคุณค่าเชิงนามธรรม ซึ่งคณะสงฆ์ไทยต้องพร้อมใจกันกลับเข้าไปหาหลักการดั้งเดิมในพระธรรมวินัย เพราะชีวิตของพระสงฆ์ย่อมต้องผูกพันกับ พระธรรมวินัย และชีวิตเพศบรรพชิตต้องมีพระธรรมวินัยเป็นฐานรองรับ

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) โรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักศึกษานักธรรม-บาลี สำนักงานเจ้าคณะอำเภอ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาเรื่องพระอุปัชฌาย์

2) พระอุปัชฌาย์ พระสังฆาธิการที่เตรียมพร้อมจะเป็นพระอุปัชฌาย์ สำนักงานเจ้าคณะอำเภอ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในทางปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์

3) พระอุปัชฌาย์ สำนักงานเจ้าคณะอำเภอ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สำนักงานเจ้าคณะภาค สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นสารสนเทศในการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์

4) การเข้ามาบวชของกุลบุตรในสำนักพระอุปัชฌาย์ ควรมีความชัดเจนในเรื่องวัน และเวลาในการอยู่เป็นเพศบรรพชิต และสถานที่พำนักอยู่ เพื่อให้พระอุปัชฌาย์ได้ให้การปฏิบัติหน้าที่ต่อสัทธินิการอย่างเหมาะสม เช่น การอบรม การศึกษา การสงเคราะห์ การปกครอง เป็นต้น

5) การปกครองสัทธินิการที่เข้ามาบวชในสำนักพระอุปัชฌาย์ ต้องยึดหลักพระธรรมวินัย กฎระเบียบมหาเถรสมาคม ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนอื่น

6) การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ที่ได้รับการแต่งตั้งแล้ว ควรมีการประเมิน และติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในภายหลัง และดำเนินการอบรมให้ความรู้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาพิธีกรรม และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการอุปสมบทที่เข้ามากำหนดบทบาทของการอุปสมบทในสังคมไทยปัจจุบัน
- 2) ศึกษาถึงกระบวนการขัดเกลาผู้ที่อุปสมบท ว่ามีกระบวนการใดในการคัดเลือกผู้ที่อุปสมบท
- 3) ศึกษาการประกอบพิธีการอุปสมบทในประเทศไทยเชิงประวัติศาสตร์ และพัฒนาการรวมทั้งอิทธิพลของการอุปสมบทที่มีต่อสังคมไทย

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสมุทรประภากร (เฉลิม ปภังกร). (2558). “การพัฒนาศักยภาพของพระอุปัชฌาย์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนี (ป.อ.ปยุตโต). (2542). *สอนนาค-สอนทิด ชีวิตพระ-ชีวิตชาวพุทธ*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม. (2542). *คู่มือพระสังฆาธิการและพระวินยาธิการ*.
กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสนโณ). (2541). “คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนาพระอุปัชฌาย์ทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 1”. *เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาพระอุปัชฌาย์โครงการประชุมสัมมนาพระอุปัชฌาย์*. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- Dessler, G., (2004). *A Framework for Human Resource Management*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Kermally, S., (2004). *Developing And Managing Talent: A Blueprint For BusinessSurvival*, London: Thorogood.